

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **A. O.**
st. příslušnost: M. k.
t. č. pobytem X

proti
žalované: **Policie ČR, Krajské ředitelství policie Vysočina**
sídlem Wolkerova 4448/37, 586 01 Jihlava

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 31. 1. 2023, č. j. X
takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 31. 1. 2023, č. j. X, *se ruší.*
- II. Žalobci *se nepřiznává* náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaná *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaná prodloužila původní osmdesátidenní zajištění žalobce za účelem jeho správního vyhoštění o dalších šedesát dnů. Žalobce namítá, že nedostatečně posoudila možnost využití alternativ k detenci a nezdůvodnila dobu prodloužení zajištění, jak měla. Krajský soud proto musel posoudit, zda žalobce vznáší tyto námitky důvodně.

II. Rozhodnutí žalované a související skutkové okolnosti

2. Zajištění žalobce předcházela policejní kontrola dvou chodců dne 14. 11. 2022 na dálnici D1, v prostoru nájezdu k čerpací stanici X, v úseku 111. km ve směru jízdy na X. Jedním z nich byl žalobce, který sdělil svoji totožnost, nepředložil však platný cestovní doklad či oprávnění k pobytu. U výsledku vedeného v řízení o správním vyhoštění zahájeného dne 15. 11. 2022 žalobce uvedl, že žije v X na adrese X. Žije tam se svými rodiči a sourozenci. Uvedl jejich jména. Je vyučený elektrikář. Pracoval jako zemědělec. Cílem jeho cesty byla Itálie, kde by chtěl pracovat. Popsal průběh cesty z Maroka, odkud dne 11. 9. 2022 odletěl do Istanbulu, poté šel pěšky do Bulharska, kde přespával v lese, následně se dostal do Srbska a poté šel pěšky do Maďarska. Odtud cestoval kamionem, na nápravě tahače. Cestovní doklad nechal na ubytovně v Istanbulu. V Česku nikoho nezná, finanční prostředky na cestu nemá, do Maroka se vrátit nechce.
3. Žalovaná prvotním rozhodnutím o zajištění ze dne 15. 11. 2022, č. j. X, zajistila žalobce na 80 dnů za účelem jeho správního vyhoštění. Důvodem bylo nebezpečí, že by mohl mařit nebo ztěžovat výkon rozhodnutí o správním vyhoštění [§ 124 odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců]. Následně žalovaná toto prvotní zajištění napadeným rozhodnutím prodloužila o dalších 60 dnů.
4. Dne 15. 11. 2022 policie se žalobcem zahájila řízení o správním vyhoštění. A téhož dne o jeho vyhoštění rozhodla. Dobu zákazu vstupu žalobce na území členských států EU stanovila na dva roky. Proti rozhodnutí o správním vyhoštění podal žalobce odvolání, o němž Ředitelství služby cizinecké policie („ŘSCP“) dosud nerozhodlo.
5. Zajištění žalobce žalovaná v prvotním rozhodnutí o zajištění odůvodnila existující obavou, že by žalobce mařil výkon správního vyhoštění. Tato obava vznikla kvůli jednání žalobce, které předcházelo jeho zadržení. V Česku pobýval neoprávněně, bez cestovního dokladu. Zároveň chtěl neoprávněně cestovat do dalších zemí EU. Mírnější donucovací opatření podle § 123b zákona o pobytu cizinců žalovaná neshledala účelnými. Žalobce nemá v Česku povolený pobyt, nechtěl zde pobývat. Měl v úmyslu se přesunout do Itálie, kde si chtěl zařídit lepší život. V Česku nemá žádné zázemí. Finanční prostředky, jimiž žalobce disponuje, nejsou dostatečné ke složení finanční záruky. Žalobce neuvedl žádné osoby, na které by se mohl ohledně finanční pomoci obrátit. Z uvedených důvodů neexistovala ani záruka, že by se žalobce osobně hlásil na policii v době policií stanovené a že by s policií spolupracoval.
6. Žalovaná žalobce prvotně zajistila na 80 dní. Odůvodňovala to nutností uskutečnit nezbytné kroky k realizaci vyhoštění. Konkrétně zde byla potřeba ve spolupráci se zastupitelským úřadem Maroka ověřit totožnost žalobce a následně mu zajistit vydání nového cestovního dokladu. To žalovaná odhadla na minimálně dva měsíce. Dále bylo třeba zajistit přepravní doklady ze strany ŘSCP, tj. obstarání letenky či vyjednání průvozu přes jiné státy EU, včetně potřebné komunikace s příslušnými orgány, což trvá řádově několik týdnů, i měsíc. S ohledem na nutnost komunikace s marockou ambasádou trvá podle dosavadní praxe celý proces realizace správního vyhoštění i více než čtyři měsíce. Vše závisí na její činnosti. Za účelem možnosti častějšího přezkumu však byla zvolena kratší doba trvání zajištění, kterou žalovaná považovala za přiměřenou.
7. Za účelem realizace správního vyhoštění žalovaná dne 16. 11. 2022 požádala ŘSCP o ověření totožnosti a zajištění vydání náhradního cestovního dokladu žalobci. Ve správním spise je pak žádost žalované ze dne 24. 1. 2023 adresovaná ŘSCP o informace, zda již došlo k ověření totožnosti žalobce a v jaké lhůtě bude možné provést realizaci

správního vyhoštění. Přípisem ze dne 25. 1. 2023 sdělilo ŘSCP žalované, že provedlo všechny úkony, které je třeba realizovat ke zjištění totožnosti žalobce. Veškeré dokumenty pro ověření totožnosti a vystavení náhradního cestovního dokladu ŘSCP dne 30. 11. 2022 zaslalo na Velvyslanectví Maroka. Vzhledem k tomu, že neobdrželo žádnou odpověď, dne 23. 1. 2023 telefonicky kontaktovalo konzulární oddělení velvyslanectví. Příslušný pracovník ŘSCP sdělil, že pořád čekají na odpověď příslušných marockých orgánů. K době potřebné pro ověření totožnosti přispívají také skutečnosti, zda správní orgán poskytl dostatek informací k osobě cizince (např. údajů, které je možné získat k totožnosti ověřované osoby z protokolu o výsledku nebo vyjádření účastníka, otisky prstů sejmuty v dostatečné kvalitě, formát fotografie vhodný pro elektronické porovnání, pravdivost a kompletnost údajů vyplněná do formuláře k ověření totožnosti).

8. ŘSCP dále uvedlo, že *od začátku roku 2022 do současnosti požádalo o ověření totožnosti u 105 osob* uvádějících státní příslušnost Marockého království. Z tohoto počtu se *u osmi osob podařilo ověřit jejich totožnost*, pěti osobám byl vydán náhradní cestovní doklad, *u tří osob se realizovalo správní vyhoštění* a dvě osoby jsou v současnosti ve fázi přípravy k realizaci správního vyhoštění. ŘSCP shrnulo, že podle předchozích zkušeností je minimální doba ověření totožnosti 90 dnů a vystavení náhradního cestovního dokladu trvá minimálně dalších 14 dnů. Podle ŘSCP však marocké velvyslanectví spolupracuje a nelze předjímat neověření totožnosti cizince.
9. Rozhodnutím ze dne 31. 1. 2023, č. j. X („rozhodnutí žalované“) žalovaná prodloužila zajištění žalobce o dalších 60 dní. Zdůvodnila to předpokládanou složitostí přípravy výkonu správního vyhoštění. Žalobce v současnosti nedisponuje žádným cestovním dokladem, na jehož základě by nebylo pochyb o jeho identitě, bylo třeba mu nový cestovní doklad zajistit. S odkazem na sdělení ŘSCP v přípisu ze dne 25. 1. 2023, jehož obsah zrekapitulovala, žalovaná přistoupila k prodloužení zajištění žalobce o 60 dnů, což je doba, kterou považovala za přiměřenou. Nevyužití zvláštních opatření za účelem vycestování žalovaná odůvodnila stejně, jako v prvotním rozhodnutí o zajištění žalobce.

III. Žaloba

10. Žalobce nejprve namítá, že žalovaná nedostatečně posoudila možnost využití alternativ k detenci. Zajištění cizince má být výjimečným institutem. Žalovaná musí vždy zvážit osobní, majetkové a rodinné poměry žalobce, charakter porušení povinností souvisejících s vyhošťovacím řízením, jeho dosavadní chování a respektování veřejnoprávních povinností. V rozhodnutí o prodloužení zajištění ale žalovaná dostatečně nevysvětluje, proč v případě žalobce nepřistoupila k využití mírnějších donucovacích opatření. Žalobce zde nepáchal žádnou trestnou ani jinou protiprávní činnost. Žalovaná proto dostatečně neprokázala, že by žalobce rozhodnutí o vyhoštění nerespektoval. Jediným důvodem prodloužení zajištění bylo, že se žalobce v Česku nacházel neoprávněně. Takové paušalizované rozhodnutí o vyloučení alternativ ale podle judikatury nelze akceptovat.
11. Z rozhodnutí žalované kromě toho vůbec neplyne, na základě čeho se domnívá, že v době zajištění dojde k vystavení náhradního cestovního dokladu a realizaci vyhoštění žalobce. Žalovaná pouze obecně uvádí, že dobu prodloužení zajištění stanovila s ohledem na složitost přípravy vyhoštění. Není ale jasné, z čeho dovozuje, že by se to mělo podařit do 60 dnů. Odůvodnění doby prodloužení zajištění podle žalobce není dostatečně určité. Časový horizont ověření totožnosti je neznámý. Dosavadní postup svědčí spíše o tom, že

vyhoštění se neuskuteční. Neschopnost příslušného státu zajistit vydání náhradního cestovního dokladu přitom má relevanci pro hodnocení reálného předpokladu vyhoštění. Stačí nepravděpodobnost, že se vyhoštění uskuteční. Reálný předpoklad v takovém případě neexistuje. Žádost o ověření žalobcovy totožnosti ŘSCP poslalo již 30. 11. 2022. Ke dni vydání rozhodnutí žalované se však totožnost ověřit nepodařilo.

12. Zajištění nesmí být svévolné a jeho délka nesmí přesáhnout dobu přiměřenou vzhledem ke sledovanému cíli. Nelze jej prodloužovat až na maximální možnou délku pouze proto, že trvají obavy z maření vyhoštění. Žalobce odkazuje na judikaturu, podle které je nutné uvést, jaké všechny úkony bude pravděpodobně nezbytné provést k přípravě realizace správního vyhoštění konkrétní osoby. Dále lze požadovat, aby žalovaná na základě svých zkušeností upřesnila v odůvodnění rozhodnutí svůj odhad, jak dlouho zabere provedení každého ze specifikovaných úkonů. Musí posuzovat uvedené otázky přísně individuálně, nikoliv paušálním odhadem. A soud pak musí mít možnost přezkoumat, zda stanovení konkrétní doby trvání omezení svobody odpovídá individuálním okolnostem případu a zda nebylo svévolné (rozsudky zdejšího soudu ze dne 13. 8. 2021, č. j. 41 A 21/2021-32, a Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 10. 2011, č. j. 1 As 93/2011-79).

IV. Vyjádření žalované

13. Žalovaná shrnula podstatné skutkové okolnosti věci, předcházející průběh řízení a důvody, pro které přistoupila k prodloužení zajištění žalobce. S odkazem na sdělení ŘSCP uvedla, že realizace správního vyhoštění žalobce je možná, stejně jako tomu bylo u několika jiných občanů marocké národnosti.
14. V odůvodnění svého rozhodnutí žalovaná uvedla konkrétní kroky, které povedou k realizaci správního vyhoštění žalobce, včetně jejich časového odhadu. Vzhledem k tomu, že ověření poskytnutých informací o cizinci zastupitelským úřadem trvá více než 90 dnů, následné vydání náhradního cestovního dokladu trvá 14 dnů a logistika realizace samotného vyhoštění trvá 30 dnů, zajištění žalobce by mělo trvat o něco více než 130 dnů. Tomu stanovený počet 80 dnů, prodloužených o dalších 60 dnů, odpovídá. Dobu prodloužení zajištění žalobce žalovaná řádně odůvodnila a je přiměřená.
15. Vzhledem k okolnostem, za nichž žalobce podnikal svoji cestu ze země původu na území členských států EU, jakož i s ohledem na zjištění, že se odmítá dobrovolně vrátit do země původu, žalovaná nemohla přistoupit k uložení alternativy k detenci. Velvyslanectví Maroka přes veškeré urgencye a diplomatické schůzky ze strany Česka k urychlení procesu navrácení občanů Marockého království zpět příliš aktivně nespolupracuje a veškeré úkony směřující k ověření totožnosti a vydání náhradního cestovního dokladu neúměrně protahuje. K nelegálně pobývajícím cizincům však nelze přistupovat laxe a upouštět od zajištění za účelem správního vyhoštění z důvodu pouhé špatné spolupráce ze strany zastupitelského úřadu. Podle § 125 odst. 3 zákona o pobytu cizinců lze dobu zajištění v těchto případech prodloužit až na 545 dnů.

V. Posouzení věci

16. Žaloba je důvodná.

a. K nevyužití alternativ k detenci

17. První námitka míří do posouzení nezbytnosti zajištění. Žalobce vytýká žalované, že dostatečně individualizovaně neposoudila možnost využití mírnějších opatření za účelem vycestování ve smyslu § 123b a § 123c zákona o pobytu cizinců. Této námitce však krajský soud nemohl přisvědčit.
18. Žalobce má v obecné rovině pravdu v tom, že zákon o pobytu cizinců směřuje k subsidiaritě zajištění, po kterém by žalovaná měla sáhnout pouze tehdy, nepostačuje-li využití mírnějších opatření v podobě uložení některého ze zvláštních opatření za účelem vycestování. Podle § 123b odst. 1 zákona o pobytu cizinců počítá právní úprava s následujícími alternativami zajištění: a) povinnost oznámit policii adresu místa pobytu, zdržovat se tam, každou jeho změnu oznámit následující pracovní den policii a ve stanovené době se na adrese místa pobytu zdržovat za účelem provedení pobytové kontroly; b) složení peněžních prostředků ve volně směnitelné měně ve výši předpokládaných nákladů spojených se správním vyhoštěním; c) povinnost osobně se hlásit policii v době policií stanovené, nebo d) povinnost zdržovat se v místě určeném policií a ve stanovené době být v tomto místě pro účely provedení pobytové kontroly.
19. Možnost uložení mírnějších donucovacích opatření je třeba zvažovat vždy na základě konkrétních okolností případu. Jak uvedla již žalovaná, žalobce přicestoval do Česka vědomě bez platného cestovního dokladu a oprávnění k pobytu. Způsobem minimalizujícím kontroly jeho příjezdu (v úkrytu v prostoru nápravy nákladního vozidla). Kdyby zde nevystoupil (protože nevěděl, kde se nachází), jeho cílovou destinací by byla Itálie. Do země původu se vrátit nechtěl. Z výpovědi žalobce a z okolností jeho příjezdu ani podle soudu nešlo dovodit, že by v jeho případě bylo na místě uložení některé z alternativ zajištění. Byly zde důvodné obavy, že takový postup by nebyl s ohledem na sledovaný cíl (vycestování žalobce z území států EU) účinný. Jejich uložení by nedostačovalo k dosažení účelu zajištění.
20. S ohledem na jednání žalobce, jež předcházelo jeho zajištění, existovaly důvodné pochybnosti o tom, že by se žalobce zdržoval v místě určeném policií a ve stanovené době byl na tomto místě přítomen za účelem provedení pobytové kontroly. Žalobce vstupem na území Česka bez platného cestovního dokladu a oprávnění k pobytu porušil právní předpisy a jednal tak, aby se to neodhalilo (cestoval v úkrytu). Žalobce také nedisponoval dostatečnými finančními prostředky. Neměl v Česku žádné ubytování ani příbuzné nebo známé, kteří by mu mohli pomoci. Nemohl ohlásit adresu místa svého pobytu (a v tomto místě zdržovat), protože zde žádný pobyt neměl a nebylo možné předpokládat, že by ho v dohledné době získal. Nepřicházelo proto v úvahu ani uložení povinnosti hlásit se policii ve stanovené době. Tato povinnost totiž předpokládá existenci pobytu v Česku. A to žalobce nesplňuje. Vzhledem k tomu, že žalobce nedisponoval dostatečnými finančními prostředky, nepřipadalo v úvahu ani složení peněžní záruky. Žalobce zároveň ani netvrdil, že by za něj mohl složit peněžní prostředky někdo jiný.
21. Obdobně ve vztahu k alternativám zajištění argumentovala i žalovaná na s. 4 a 5 svého rozhodnutí. Její úvahy jsou s ohledem na konkrétní okolnosti věci dostatečné. Nemožnost využít alternativy k detenci nepodmiňuje trestná činnost cizince. V obdobných případech tzv. tranzitní migrace přes Česko většinou cizinci bez jakýchkoliv dokladů, finančních prostředků a vazeb na Česko nebudou splňovat podmínky pro využití zvláštních opatření. Žalovaná tuto možnost dostatečně individualizovaně posoudila. A zdůvodnila, proč v případě žalobce bylo nezbytné rovnou přistoupit k zajištění. Její závěr o tom, že by v případě žalobce uložení mírnějších donucovacích opatření bylo neúčelné, lze potvrdit.

b. Existence reálného předpokladu vyhoštění

22. Aby zajištění cizince splňovalo podmínku zákonnosti, musí v první řadě sledovat konkrétní účel a zároveň musí být reálné, že zajištění tento účel naplní (musí existovat tzv. reálný předpoklad vyhoštění). V této souvislosti je také nezbytné, aby příslušný orgán, který nese odpovědnost za uskutečnění vyhoštění, vedl toto řízení s náležitou pečlivostí (viz např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 19. 6. 2018 ve věci *Kahadawa Arachchige a ostatní proti Kypru*, stížnosti č. 16870/11, 16874/11 a 16879/11, § 58). Pokud takový postup nepřetržává po celou dobu zajištění bez rozumného důvodu, zajištění cizince pozbývá své oprávněnosti (srov. např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 10. 12. 2020 ve věci *Shiksaitov proti Slovensku*, stížnosti č. 56751/16 33762/17, § 56).
23. V případě prodloužení zajištění se správní orgány musí zabývat tím, zda nevyšly najevo takové okolnosti, v důsledku kterých nebude pravděpodobně možné v době zajištění vůbec správní vyhoštění uskutečnit. Pokud vyjdou v průběhu řízení najevo skutečnosti vztahující se k této otázce, „je správní orgán povinen možné překážky správního vyhoštění, předání nebo vycestování cizince před rozhodnutím o zajištění cizince předběžně posoudit a (...) učinit si úsudek o tom, zda je správní vyhoštění, předání nebo vycestování cizince alespoň potenciálně možné (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 11. 2011 č. j. 7 As 79/2010–150).
24. Obecně tedy platí, že pokud správní orgán po předběžném zhodnocení všech jemu známých skutečností, jež by mohly vylučovat realizaci správního vyhoštění, vycestování či předání cizince, dospěje k závěru, že správní vyhoštění, vycestování nebo předání cizince je alespoň potenciálně možné, pak může rozhodnout o zajištění cizince. V opačném případě musí cizince neprodleně propustit na svobodu; zásah do osobní svobody cizince by nemohl být odůvodněným, pokud je předem zřejmé či pravděpodobné, že zákonný účel omezení osobní svobody nepůjde pro existenci překážek vyhoštění naplnit (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2016, č. j. 10 Azs 275/2015–40).
25. Jedná se zejména o překážky bránící samotnému vydání rozhodnutí o správním vyhoštění (nepřiměřenost takového rozhodnutí s ohledem na soukromý a rodinný život cizince), zpříšňující podmínky pro jeho vydání (skutečnost, že je cizinec rodinným příslušníkem občana Evropské unie), nebo bránící jeho výkonu (překážky vycestování podle § 179 zákona o pobytu cizinců, srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 1. 2021, č. j. 6 Azs 354/2020–27). V případě rozhodnutí o prodloužení zajištění je třeba taktéž posoudit dosavadní kroky žalované z hlediska shora zmíněného požadavku náležité pečlivosti přípravy výkonu správního vyhoštění.
26. Překážkou správního vyhoštění mohou být i potíže při obstarávání náhradních cestovních dokladů. Otázka, zda je v tom kterém případě – s ohledem na problémy se získáním náhradních cestovních dokladů – výkon správního vyhoštění alespoň potenciálně možný, je otázkou skutkovou. Její posouzení závisí na konkrétních okolnostech věci (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2019, č. j. 7 Azs 336/2018–70). Nezákonnost rozhodnutí o prodloužení doby zajištění však nezpůsobují problémy při získávání náhradních cestovních dokladů, pokud je výkon správního vyhoštění alespoň potenciálně možný, žalovaná nebyla při přípravě vyhoštění pasivní a zdržení vyhoštění způsobila výlučně pasivita orgánů jeho země původu v kombinaci s tím, že sám žalobce cestoval bez cestovních dokladů. Tyto skutečnosti totiž nelze klást k tíži žalované (srov. též rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 2. 2019, č. j. 6 Azs 353/2018–20, nebo ze dne 16. 3.

2016, č. j. 3 Azs 283/2015–62). Ze samotné délky procesu ověřování totožnosti žalobce taktéž nelze bez dalšího dovodit, že se nepodaří tento cíl naplnit.

27. Žalobce byl prvotním rozhodnutím zajištěn na 80 dnů. Dokumenty týkající se zjištění totožnosti žalobce ŘSCP zaslalo na velvyslanectví Maroka 14 dní po vydání rozhodnutí o prvotním zajištění žalobce (30. 11. 2022), což lze ještě akceptovat, *byť jako poměrně hraniční dobu*. ŘSCP se telefonicky dotázalo Velvyslanectví Maroka na stav řízení dne 23. 1. 2023, podle odpovědi však marocké státní orgány dosud nereagovaly na žádost o ověření totožnosti. Potud by bylo obecně možné postup správních orgánů považovat za standardní a v případě státních příslušníků zemí, u nichž k realizaci vyhoštění běžně dochází, za dostatečně pečlivý.
28. V této věci ovšem nelze přehlédnout údaje o úspěšnosti realizace správního vyhoštění do Maroka, jak je uvedlo ŘSCP ve svém sdělení ze dne 25. 1. 2023. Jakkoli se jedná spíše o údaje dílčí, bezpečně z nich vyplývá, že od začátku roku 2022 ŘSCP požádalo o ověření totožnosti u 105 osob uvádějících státní příslušnost Marockého království. Z tohoto se pouze u osmi osob podařilo ověřit totožnost, pěti osobám byl vydán náhradní cestovní doklad, u tří osob se zrealizovalo správní vyhoštění a u dvou osob se jeho realizace připravuje. Tyto údaje, k nimž si žalovaná nevyžádala bližšího vysvětlení, přenesla do odůvodnění napadeného rozhodnutí v tom smyslu, že i přes komplikace bude možné správní vyhoštění provést, neboť k tomu již u *několika* občanů marocké státní příslušnosti došlo. Podle soudu však tyto údaje vyvolávaly významné pochybnosti o tom, že se účel zajištění v případě žalobce podaří naplnit.
29. Pokud podle aktuálních informací *existuje pravděpodobnost v jednotkách procent*, že se totožnost cizince podaří ověřit, jedná se o indicii, která značně zpochybňuje reálnost předpokladu vyhoštění. Žalovaná ví o velmi nízké úspěšnosti při realizaci vyhoštění u státních příslušníků Maroka. Zjevně se jedná o dlouhodobý trend, který se nedaří změnit (srov. údaje o úspěšnosti ověřování totožnosti za rok 2021 v rozsudku zdejšího soudu ze dne 12. 5. 2022, č. j. 22 A 25/2022-21). Podle rozsudku Soudního dvora ze dne 30. 11. 2009 ve věci *Kadzoev*, C-357/09 (body 65-67) přitom platí, že „aby bylo možné mít za to, že přetrvává ‚reálný předpoklad‘ pro vyhoštění ve smyslu čl. 15 odst. 4 návratové směrnice, musí proto být v okamžiku přezkumu legality zajištění vnitrostátním soudem zjevné, že existuje skutečný předpoklad pro to, že může dojít k úspěšnému vyhoštění s ohledem na lhůty stanovené v čl. 15 odst. 5 a 6 směrnice 2008/115. *Reálný předpoklad pro vyhoštění tak neexistuje, jestliže se zdá nepravděpodobné, že dotyčný bude s přihlédnutím k uvedeným lhůtám přijat ve třetí zemi*“ (důraz doplnil krajský soud).
30. Je sice pravdou, jak žalovaná uvedla ve vyjádření k žalobě, že podle § 125 odst. 3 zákona o pobytu cizinců, lze základní dobu zajištění u zletilé osoby (180 dnů) prodloužit až na 365 dnů, pokud v průběhu získávání dokladů pro výkon správního vyhoštění dochází i přes řádné úsilí policie ke zpoždění ze strany třetích zemí. Zákon o pobytu cizinců tedy pamatuje na situace, ve kterých sice policie s náležitou pečlivostí vede vyhošťovací řízení, ale přesto vznik prodlení při obstarávání dokladů nutných k realizaci vyhoštění, které je přičitatelné orgánům země původu vyhošťovaného cizince. To znamená, že prodleva se získáním dokladů sama o sobě nebrání prodloužení zajištění cizince. Ovšem pouze za předpokladu, že po celou dobu je pravděpodobné, že k realizaci vyhoštění nakonec skutečně dojde.

31. Možnost realizace vyhoštění žalobce se ovšem při vědomí toho, že *za rok 2022 došlo podle aktuálních informací ŘSCP k úspěšnému správnímu vyhoštění pouze u tří (!) z více než 100 osob*, jeví skutečně jako velmi nepravděpodobná. Konkrétně ve vztahu k osobě žalobce přitom doposud nic nenasvědčuje závěru, že by právě on měl být tou ojedinělou výjimkou, u níž se správní vyhoštění podaří uskutečnit. Ani z rozhodnutí žalované neplyne, z čeho dovozuje – i přes extrémně nízkou úspěšnost realizací nucených návratů do Maroka – reálný předpoklad vyhoštění zrovna u žalobce.
32. Zároveň je nutno uvést, že ve světle skutečností vypovídajících o velmi nízké úspěšnosti při realizaci vyhošťování státních občanů Maroka se postup žalované, resp. ŘSCP, již jednoznačně nejeví jako *náležitě pečlivý*. Jak obdobně uvedl Krajský soud v Brně již v rozsudku ze dne 12. 5. 2022, č. j. 22 A 25/2022-21, jakkoliv zřejmě není přímo v moci žalované aktivitu marockého velvyslanectví ovlivnit (přímo žalovaná s ním ani nekomunikuje), z pohledu žalobce není rozdělení kompetencí mezi orgány veřejné moci relevantní.
33. Je proto úkolem veřejné moci uspořádat komunikaci se zastupitelskými orgány třetích států tak, aby navrácení jejich občanů probíhalo adekvátně v přiměřených lhůtách. A pokud jsou tu ostatní podmínky pro zajištění, aby stanovená doba zajištění či jeho prodloužení v obvyklých případech (kdy cizinec celý proces aktivně nemaří) splňovala podmínky zákona o pobytu cizinců a příslušných unijních předpisů. Třebaže tedy žalovaná způsob a dobu ověřování totožnosti ze strany velvyslanectví přímo ovlivnit nemůže, je možné tak učinit minimálně prostřednictvím ŘSCP, které kromě komunikace s velvyslanectvím může apelovat také na ostatní složky výkonné moci ve snaze nastavit příslušné procesy efektivněji, aby bylo možné vyhošťování cizinců realizovat. Ve správním spise nic nenasvědčuje tomu, že by ze strany správních orgánů k takovým krokům docházelo.
34. Krajský soud se tím nesnaží říct, že v případech s obdobně nízkou úspěšností realizací vyhoštění by policie měla zcela rezignovat na snahu o navrácení neoprávněně pobývajících cizinců. Okolnosti komunikace se zastupitelským úřadem se mohou v čase měnit. Za současné situace však rozhodnutí žalované nemůže obstát. Reálný předpoklad pro dosažení účelu zajištění žalobce, tj. jeho vyhoštění do Maroka, v době vydání napadeného rozhodnutí neexistoval. Tato námitka tedy byla důvodná.

VI. Závěr a náhrada nákladů řízení

35. Krajský soud dospěl k závěru, že rozhodnutí o prodloužení zajištění žalobce je nezákonné, protože v době jeho vydání neexistoval reálný předpoklad vyhoštění. Proto ho zrušil. Vzhledem k tomu, že podle § 124 odst. 3 věta čtvrtá zákona o pobytu cizinců je v řízení o prodloužení doby trvání zajištění cizince za účelem správního vyhoštění vydání rozhodnutí prvním úkonem v řízení, soud napadené rozhodnutí zrušil, aniž by současně věc žalované vrátil k dalšímu řízení (srov. § 78 odst. 4 s. ř. s.). Zrušení rozhodnutí o zajištění v tomto případě z povahy věci znamená ukončení řízení (obdobně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2020, č. j. 1 Azs 495/2019-43, bod 30).
36. Nutno připomenout, že podle § 127 odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců musí žalovaná zajištění bez zbytečného odkladu ukončit, rozhodne-li soud ve správním soudnictví o zrušení rozhodnutí o zajištění cizince. Povinnost propustit cizince přitom vzniká vyhlášením zrušujícího rozsudku.

37. Žalobce měl ve věci úspěch a vzniklo mu tak právo na náhradu nákladů řízení. Žádné náklady však nevyčíslil. Proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal. Žalovaná úspěšná nebyla. Právo na náhradu nákladů řízení jí proto nevzniklo (§ 60 odst. 1 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. *Pokud kasační stížnost proti tomuto rozsudku nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele, Nejvyšší správní soud ji odmítne pro nepřijatelnost.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno dne 9. března 2023

Martin Kopa, v. r.
samosoudce